

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/2 an 5 cor., 1 an 10 cor., 1 an 30 cor.
Pentru ducerea la casă cu 50 bani pe lună mai mult.

Pentru România:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/2 an 7 cor., 1 an 14 cor., 1 an 38 cor.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERTIUNILE

Un gir garmond prima dată 14 bani, a doua oară 12 bani
a treia oară 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

În România

abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol
Schulder București, strada Șelar, 10.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Ti-
pografică”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weisz
Bernat „la loterie”.

Rostul noului curent.

Cineva, de nu știu unde, s'a decis într-o bună dimineață, că el se face... deputat. Deciziune destul de frumoasă, care cade bine unui om cu ambiții.

Pentru ca să fii deputat lucru foarte natural, mai înainte de toate trebuie să te alegă cineva. Și de oarece al nostru simpatic deputat în spe, acel cineva de nu știu unde, Român fiind, și-a pus de gând, că poporul român să fie acela, care să-l trimită ca reprezentant acolo, unde se ferbe — feketă levezul țării.

O alegere de deputat învoalvă în sine, după toate regulile logice regre-tatului profesor Fericean, *activitate*; ear' pentru ca să fii activ trebuie să nu mai fii... *pasiv*.

Așa dară *activitate*.

Conform regulilor parlamentare fiecare deputat trebuie să profeseze un *program* oarecare, cel puțin de dragul obiectului. Vezi, lumea curioasă te întreabă, cine ești, de unde vii, unde mergi și cum te cheamă.

Omul învâlmă ușor se știe ajută până și în cele mai delicate împrejurări.

Ce program? Doară destul program este, dacă eu spun nației, că sunt *Român* și vreau să merg la Budapesta, ca să vorbesc pentru binele și fericierea poporului român. Pentru *popor* este destul să-l spui, că „ți-ai pus de gând să-l faci fericit, pentru ca să te ridice pe umerii sei puternici, și din ptertul lui de aramă să-ți strige un puternic „să trăiască”.

Așa a crezut omul nostru.

Răpit de visul gloriei a uitat, că nația română, prin reprezentanții sei, după multă chibzuială a stabilit la 1881 un *program politic*, pe baza cărui s'a constituit în *partid național român*, și a hotărât să meargă *solidar* înainte în lupta politică. A abandonat din program, ce nu i-a convenit, a adăos, l'a întocmit în fine după chipul și asemănarea sa.

Și rezultatul? — ca al ori cărui vis absurd. Eroul tragic a venit în conflict cu universalul și a trebuit să cadă — ar zice dl Blaga dela Brașov, ca teoretician dramaturg. Astfel s'a și întâmplat.

Până când însă eroul căzut, — moartea eroului tragic nu este totdeauna fizică, ci câte odată morală, ne spune Ghiță Pop în polemica sa cu Blaga — în serile frumoase de primăvară fredo-

nează câte un refren din iluziile perdute, ventilul deschis de el s'bârâie mai departe și curentul continuă.

Se înțelege curentul *activist*.

Noii campioni intrați în virtutea acestui curent, admitem, că nu sunt conduși de ambițiuni personale și bine vor Românului să facă.

Au însă două note de o pătrunzătoare naivitate în manifestarea lor.

Antău de toate chestia cu *eludarea*.

E o diavolească plăcere să tragi pe cineva pe sfoară. Și mai ales un Român *apăsător* s'ermanul trebuie să simtă un deliciu demonic și numai la gândul, că el... va duce pe Unguri pe gheață. Să fie și ei de desuți odată. Croiesc ei ordinațiuni șirete, ne fac ei cojoc de fer, în care să nu ne putem mișca, — lasă numai, avem să-l *eludăm* noi.

Eludare!

Când vrei să eludezi, să înțeli pe cineva, nu l-o spui înainte. Nu-i arăți chipul și modul, în care tu vrei să-l duci pe gheață. Dacă noi Românii voim să ne desfacem de cătușile puse pe mâinile noastre de Hieronymi prin *eludare*, cum să fie această *eludare*, se poate discuta în *cerc științific*, într-o constatare *intimă*, dar' nu în *publicitate*.

Apoi este cea mai nenorocită tactică pentru statul major al unei armate, ca la creșterea planurilor sale strategice să fie condus de presupunerea, că adversarul e mai prost, mai bătut la cap decât el.

Sigur, guvernul maghiar, mai ales, dacă li spui înainte modalitățile *eludării*, va avea atâtea giretenie să observe această și se vină cu alte ordinațiuni necoerente și nelămurite de a ne pune în mișcare.

O organizare stabilă nu poate porni din principiul eludării, principiul foarte subred și legat de minute.

A doua notă naivă în discuția ce s'a încins în presa noastră este *tergușca*, care singură iese mai explicat la iveală din toată învâlmășeala de idei, ce frământă creierii unor oameni.

S'a pus în discuție deodată trei chestiuni atât de importante, cari nu mai succesează și separat pot fi tratate.

Oamenii nostri discută amestecat chestia *organizației*, a *programului* și a *tacticii de luptă*. Să ne abținem un moment. Presupunem, că organizația noastră de până acum nu corespunde intereselor poporului român. Lucrul prim ar fi deci să căutăm o *altă organizație*. În organizația nouă apoi s'ar pute delibera și asupra unor eventuale modifi-

cări de program și asupra tacticii, în mod mai competent, mai corăspunzător spiritului, care dominează opinia publică românească.

În loc deci să rămână la discuția modalităților unei nouă organizații de partid, dl Dr. *Mihu, Brote* și ceilalți aprobatori s'au pus la *tergușe*.

La tergușă trebuie cel puțin două partide. Unul mai lasă, altul mai pune, până-când ajung la o învoială oarecare.

Tirgușala din chestiune însă e lipsită de un element necesar, indispensabil. Noi ne aflăm în luptă cu Maghiarii și ne tirgușim noi între noi.

S'a pus cineva dintre Maghiari, autorizat ori neautorizat, să înceapă tratative de pace cu noi?

Nu știm despre aceasta nimic. Atâtea știm însă, că unii dintre ai noștri merg cu tergușile, ca ciuberele moșului pe ripă în jos.

Di Eugen Brote d. e. a mers până acolo, încât propune să acceptăm „punctul de vedere al bărbatilor de stat maghiari”. Știe dl Brote care este punctul de vedere al bărbatilor de stat maghiari în chestiunea naționalităților? Este: că în Ungaria nu există chestiunea de naționalitate; că în Ungaria numai o singură națiune există, cea maghiară; că în Ungaria există cei drept *Maghiari cu buze valache, germane, serbe, slovace etc.* dar' *toți sunt Maghiari*.

Eată deci, că dl Brote — oare bona fide? — ne reduce la... *Maghiari cu buze valache*!

Astfel stând lucrurile, noul curent balansând între ridicol și absurditate, nu-i mirare, că bărbatii noștri mai disociplinați la gândire privesc cu oarecare nedumerire gândirile naivității acestui nou curent. În special față de tinerii grupați în jurul „Libertății” trebuie să ne exprimăm și noi regretele, că au apucat pe panta oportunistului profesat de dl Brote și amicii sei din Arad. Programul lor a fost *discuție largă*, nu însă *tergușe*, cari l-au adus într'un hal teribil. Căci — o știm sigur — chiar între fondatorii libertății sunt unii, cari nu aprobă societatea de oameni și de idei în care „Libertatea” a ajuns în timpul din urmă. O accentuăm din nou și repetăm, buna voință și intențiune nu o tragem la îndoială. Prin reproducerea și publicarea unor articole, fără nici o observare, nu știi, și nu știu nici chiar tinerii fondatori *toți, ce aprobă „Libertatea”, ce acceptază și cu ce se identifice?* Căci de *combătău n'a combătut nimic*. Și trebuia să combată multe lucruri, cu deosebire pe dl Brote, care ne reduce la *Maghiari cu buze valache*.

Schimbarea legii de naționalitate. Nu e lucru nou, cu ceea ce s'a ocupat congregația comitatului Pojón, în 12 l. c. Au decis adevărat soviniștii să ceară dela legislația țării schimbarea legii de naționalitate, ca să împedec astfel răspândirea — panslavismului, care, după-cum s'a exprimat neaoșul maghiar Borovansky, poate deveni o calamitate națională. Patrioții au putut lua aceasta deciziune neconturbati, de oare-ce la adunare n'a luat parte nici un Slovac.

Schimbarea o cât mai curând, dlor soviniști.

Din dietă. În ședința de alături a vorbit și Kristóffy, acuzând pe independenți de părăsirea principiilor lor și pe partidul popular de ilioialitate. Zice, că chestia naționalităților trebuie tractată ca o afacere comună tuturor cu bună voință reciprocă și cu simpatie. Dealtmintearea nu există, după părerea lui, chestiuni de naționalitate, cari se aștepte după soluțiuni. Molnar respinge proiectul. Lovász impută guvernului, că nu clarifică „națiunea” în privința ori-

Sperăm însă, că articolul dlui *Moosonyi* va clarifica pe reprezentanții „noului curent” în multe chestiuni și-i va face să judece cu multă aprofundare chestiunile, cari ating viața politică a întregului popor românesc.

— r.

Sibiu, 14 Maiu 1902.

Abdicarea lui Körber. Ziarul „Egyetértés” este informat din Viena, că retragerea prim-ministrului austriac Dr. Körber este sigură. Körber se va retrage ori îi va succeda încheierea pactului cu Ungaria, ori nu. Cehii și Polonii adevărat au acceptat punctul de vedere al lui Bilinsky în chestia pactului și sunt gata să-l sprijinească. Abdicarea lui Körber deci este numai chestie de timp. Așa spune „Egyetértés”. Știrea aceasta însă nu este confirmată din nici o parte.

În comisiunea delegațiunii ungare pentru afacerile externe au protestat opoziționali Hollo și Rakovszky, pentru-că ministrul de externe s'a ocupat în esoposul seu cu pactul economic. Ei s'au declarat contra triplei-alianțe. Alți vorbitori adoptă punctul de vedere al lui Goluchowski, care accentuează încă odată bunele raporturi cu Rusia.

Schimbarea legii de naționalitate. Nu e lucru nou, cu ceea ce s'a ocupat congregația comitatului Pojón, în 12 l. c. Au decis adevărat soviniștii să ceară dela legislația țării schimbarea legii de naționalitate, ca să împedec astfel răspândirea — panslavismului, care, după-cum s'a exprimat neaoșul maghiar Borovansky, poate deveni o calamitate națională. Patrioții au putut lua aceasta deciziune neconturbati, de oare-ce la adunare n'a luat parte nici un Slovac.

Schimbarea o cât mai curând, dlor soviniști.

Din dietă. În ședința de alături a vorbit și Kristóffy, acuzând pe independenți de părăsirea principiilor lor și pe partidul popular de ilioialitate. Zice, că chestia naționalităților trebuie tractată ca o afacere comună tuturor cu bună voință reciprocă și cu simpatie. Dealtmintearea nu există, după părerea lui, chestiuni de naționalitate, cari se aștepte după soluțiuni. Molnar respinge proiectul. Lovász impută guvernului, că nu clarifică „națiunea” în privința ori-

sei cu pactul. Atacă tactica partidului liberal, arată în decursul pertractărilor cu Austria, și respinge proiectul.

În ședința de ieri comunică Apponyi, întrebând de Szederkenyi, că ședințele camerei se vor ține dela toamnă înainte în noul palat al parlamentului. În continuarea dezbaterii proiectului de apropiatiune polemizează Krasznay contra vorbirii de ieri a lui Kristóffy.

LA IUBILEUL INDEPENDENȚEI. Din

prilejul apropiatului jubileu de 25 ani de independență a regatului român, ziarul „Neues Wiener Journal” a publicat zilele acestea un elogios articol pentru România și regele Carol.

Balotagiu. Alături s'a ținut alegerea de deputat în cercul Zirc, devenit vacant prin moartea lui Andre Gyla. Dintre cei trei candidați nici unul n'a întrunit majoritatea absolută. Astfel se va ține o nouă alegere între candidații Udvary Ferencz, popular și Hunkár Dénes, guvernamental.

Miserii politico-bisericești în Sătmár.

Politica, care, de dragul păcii pururora capitulează pe întreaga linie, a produs efecte desastroase și în biserica română, și ne reamintește cazul aceluia domnișor fricos de odinioară, care a cedat voinței dughmanului în toate, numai să nu aibă ceva neplăceri cu el.

Dificile est' satirăm non scribere — a zis poetul străbun, contemplând starea destrăbălată a patriei sale. Ei, de am fi nevoiți a scrie numai satire, dar' starea ticăloasă în care ne aflăm ne înecă suspinul în piept, și ne ridicăm ochii întrebători oătră cer, că ce va fi de vor merge tot astfel trebile?

N'a fost destul, că statul prin politica sa de 30 de ani pune stavile în continuu năruințelor noastre culturale, ci a trebuit să vină în ajutorul aceluia și biserica soră latină prin autonomia sa. Cine „ți-a scos ochii”? Dulcele frațel! Da, dela o corporațiune morală atât de înaltă, cum e congresul catolic, am fi așteptat alt tratament, decât acela de care a binevoit a ne împărtași. Să-și aducă aminte, de a uitat, că unirea Românilor cu Roma a scăpat din peire acum 200 de ani catolicismul în Transilvania. Și acest congres final ar trebui să știe, că condițiunea fundamentală și partea constitutivă a etichității e a respecta drepturile altora, și când pre-

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Eminescu în Blaj.

(Urmare).

Socotind eu astfel sunt foarte spicuat să primesc drept date corecte amintirile dlui I. Onea, care ajungând și dînsul „credințar”, a cunoscut pe Eminescu numai toamna, în seminar. Pentru acest timp amintirile sale cadreză perfect cu celelalte cunoștințe ce le avem despre Eminescu, și pot forma o continuare potrivită a firului întrerupt în — Bucerdea. Numai cât ceea ce dînsul pune pe anul 1867, trebuie să punem pe 1866, pentru că în Sept. 1866 a fost dînsul în cl. V. — și în serviciul regre-tatului Dr. Ioan Bob, profesor de teologie și prefect de studii în seminar. Ca atare locuia într-o odăiă din parterre a seminarului, împreună cu „credințarii” teologilor și ai profesorilor: Ioan Goron, azi adm. protopopesc și paroh în Cus-drioara (Kozárvár) diec. Gherlei, posta ultimă Dej) și Greg. Dragoș, adm. parochial în Sân-Marghita (p. ult. B. Văralja).

Eată ce scrie dl Onea:

„Cu câteva zile înainte de prima Septemvrie 1867 (a se rectifica 1866) Eminescu venise dela un gimnasiu din

Bucovina (mai corect: dela Bucerdea-grănoasă) la Blaj, ca să se înscrie la gimnasiul de-acolo, pe a 5-a clasă. Era stipendiat și-și primea ratele de stipendiu în galbeni.” Fiind el lipsit și neavând cuartir superiorilor seminarului teologic l-au conces să locuiească în odaia amintită (a credințarilor) în care... locuiam eu cu Ioan Goron și Gregoriu

*) Momentul acesta este nou, dar' poate să fie adevărat. Dl Petra-Petrescu amintește oeva, într'alt sens de galbenii lui Eminescu. Asume serie: „odată se vorbea că l'ar fi sosit dela părinți 5 galbeni, că și-ar fi cumpărat un sac de grâu pe care l'a dus la moară, l'a măcinat și a lăsat să-i facă un cuptor întreg de pâine”. (Anuar, p. 11.) Nu pot și care versiune despre isvorul galbenilor ar fi cea adevărată. Cu părinții pe cât știm Eminescu nu era atunci în raporturi bune. Ca să-l trimită galbeni. De studiat încă nu studia de așa fel ca să primească stipendiu. Dar' nu e echis totuși să fi avut de mai înainte un stipendiu. La admiterea acestuia mă îndeamnă faptul că Pumnul, care l'a fost patron a fost esoperat dela guvernul Moldovei stipendii pentru mai mulți studenți din Anstro-Ungaria. Prin conexiunile ce le avea cu bărbatii influenți din Moldova poate să fi esoperat și pentru Eminescu o bursă de 60 galbeni; cam așa de mari erau bursele câștigate de zelosul Pumnul; și atunci rata lunară corespunde întocmai la 5 galbeni. În privința stipendiilor lui Pumnul, ca să le numesc astfel a se vede articolul interesant al dlui A. C. Domșa despre „Aron Pumnul” în „Familia” din 1889 numerie 29—30. Articol scris pe baza unor scrisori inedite ale lui Pumnul, adresate în 1865 unui iurist din Sibiu.

Dragoș. În odaia aceasta a locuit Eminescu cu noi, vre-o trei săptămâni. După trei săptămâni fără a-și lua adio dela noi, ne-am pomenit că Eminescu nu mai este în Blaj, fără a pute afla unde s'a dus.

Cauza, pentru care a părăsit Blajul, cum o povestiam studenții — ne spune dl Onea — ar fi fost încercarea nesuccesă cu examenul din greacă, care l'a indispus.

Astfel se completează unele pe altele amintirile studenților contemporani despre Eminescu. Consonanța acestor amintiri, ce provin dela oameni acum așa îndepărtați unul de altul, cari poate nici-când n'au mai vorbit împreună, de când s'au imprăștiat din Blaj, este cea mai bună dovadă despre fidedemnitătea lor — abstrăgînd dela unele mici greșeli de date pe cari, încât am putut, le-am rectificat.

După aceste reamintiri deci Eminescu a venit la Blaj prin Maiu-Iunie 1866, și a petrecut aici până în sfîrșitul lui Septemvrie a aceluiași an, când s'a depărtat disgustat că n'a putut reuși să se înscrie ca student ordinar.

Încă un dat mai avem despre petrecerea lui Eminescu în Ardeal, anume la Sibiu, care de asemenea cadreză perfect, cu ceea ce am spus mai sus, Este mărturisirea dlui Nic. Denusianu,

care într-o scrisoare din 1892 scria dlui Petra-Petrescu între altele și următoarele:

„Eram iurist... la facultatea de drept din Sibiu, în anii 1865—1870. Într-o zi de toamnă, anul nu-mi pot aduce bine aminte, pe când treceam pe strada Măcelarilor, mă întimpină din jos de postă un tîner dela institutul teologic-pedagogic de acolo (Cine va fi fost? Dr. Dăianu) și-mi prezintă pe un alt tîner, cu fața negricioasă, cu ochi mari deschiși, cu un zîmbet pe buze, și-mi spune, că este Eminescu, care anume mă caută pe mine.

„Până aci între mine și Eminescu nu existase nici o cunoștință personală. Dînsul publica pe timpul acela în „Familia” dlui Vulcan primele sale încercări poetice (asta era la 1866, din Febr. începînd) și eu, care încă eram pe timpul acela tîner începător... făceam din când în când eseriții de versuri prin „Familia”, așa că din „Familia” ne cunoșteam amîndoi.”

În restul scrisorii — publicată în treagă în Anuarul III-lea al soc. p. fond de teatru, p. 14—16 — dl D. spune că Eminescu era în înțelesul adevărat al cuvîntului sdrnjos — se vede că din Blaj a mai pribegit l'a până a ajuns la Sibiu — și că dînsul l'a îmbrăcat din creștet până în tălpi. A petrecut în Sibiu vre-o trei zile, și l'a rugat pe dl

D. să-i facă posibil a trece cumva frontiera. I-a și dat deci o scrisoare de recomandare oătră preotul Bratu din Răgînari, care probabil l'a trecut prin oamenii sei, pe vama ocului, în România.

Astfel Eminescu, care a venit în Transilvania pe la Bieaz a traversat țeara dela Mează-noapte la mează zi cu popas de câteva luni în Blaj, și prin văile ce atât de mult le iubia, ale Carpaților a trecut earăgi în patria sa, după oare a suspinat și dintre frații ardeleni, ca „Din străinătate”. În poesia sa cu acest titlu, scrie foarte probabil în Blaj, are versuri de multă duiosie după locul natal, cum sunt și acestea:

„Când tot se n'veselește, când toți aci se n'cântă,
Când toți își au plăcerea, și zile fără nori,
Un suflet numai plînge, în doru-i se avîntă,
La-a patriei dulci plăsurii, la câmpii rizători.

Și inima aceea ce geme de durere,
Și sufletul acela, ce cîntă amorțit,
E inima mea tristă, ce n'are mîngăiere,
E sufletu-mi, ce arde de dor nemărginit.”

Poesia aceasta s'a publicat în „Familia” la sfîrșitul lui Iulie 1866 (nr. 21) și de aceea presupun că a fost scrisă în Blaj.

(Va urma). Dr. E. Dăianu.

tinde drepturi pe seama sa pe bara principului a egaliei îndreptăţiri a tuturor confesiunilor din țară, atunci ar trebui în prima linie să țină cont de drepturile bisericești care gr.-cat. Dar' ce vedem? Memorandul episcopilor români e desconsiderat ca produsul intelectual al unor descoperiri, și reprezentarea metropolitului provinciei noastre n'a fost învrednicită nici ca să i se dea cetire în congres. Și lovitură dată metropolitului nostru, noi mai bine de un milion gr.-cat. români am primit-o cu o rezignare oareginească, căci, după zisa eroului italian, virtutea asinului constă chiar în răbdarea fără seamăn a aceluia.

Cu o dovadă mai mult, că și autonomia catolică subordonează religiei politice, și nu e condusă de principii mai înalte etice. De unde apare, că statul și biserica latină lucră pe o mână spre contopirea Românilor, și purced în mod sistematic spre realizarea acestui scop. Întreg aparatul statului începând dela notarul comunal până sus la minister servește acestui scop, în școalele noastre populare susținute din sudoarea credincioșilor nostri nu se cerea progresul în studii, ci învățarea limbii maghiare, și o enunțare de o astfel de natură a ministrului de culte e primită cu aplauze frenetice în parlament; societățile culturale maghiare ajutate de stat lucră din răspuneri spre acest scop, ear' noi Români sătmăreni nu ne putem ține în tihnă nici gâdindu-ne de despărțământului, ba ast timp, sub pretext că societățile maghiare: Carpatine și Kölosey prin festivitățile de hat-an vor eshauria cu desăvîrșire publicul din Baia-mare — nu ne-au permis ținerea adunării generale a »Astrei« acolo. Noi în fața acestor tendințe stăm nedisciplinați atât pe teren bisericesc, cât și politic. Sîntem divizați în atâtea partide, câte capete numără Români din Austro-Ungaria.

De s'au potrivit oare-când, acum se potrivește de minune cuvintele lui Michelet despre Români: »O lacrimă îi tremură în glas și graiul lui e suspin«. Singurul loc pentru credința străbună și limbă ne-a mai rămas biserica.

Nu se recere o genialitate extraordinară spre a observa pericolul, de care e amenințată și asta. Știut este, că năcazul bisericești unite române cu limba liturgică maghiară e de proveniență rutenă. Pionierii limbii maghiare în biserica gr.-cat. sînt astăzi Rutenii, atât laici cât și preoți. Dacă întrebăm pe acestia, că ce e cauza lucrului acestui nefiresc, nu-ți dau alt răspuns, decât că tot lucrul e o chestie de pîne.

Poporul ruten e de tot ruinat și fără de ajutor de stat ei nu mai pot subsista. Din nenorocire diecesă gr.-cat. Orădană încă are vre o 16 parohii rutene. În aceste parohii de oare câteva decenii ordinariatul joacă față de limba liturgică maghiară jocul de-a baba oarbă. A avut ție că în Măcău, în Porcailma, în Careiu-rut, ba chiar în Orade la Rugi e introdusă limba liturgică maghiară, și spre împedecarea acestui rău n'a făcut absolute nimic. Fostau timpuri, când acestui curent i-se putea pune stavilă, dar' conducătorii destinelor diecesane au bagatelizat cauza și prin aceasta au pregătît desastrul limbii române în diecesă.

Până-ce preoții români îmbrăcau suman și purtau opinci, nu așteptau ajutor numai dela credincioșii lor, soarta ei-o legau în toate cu a poporului; dar' astăzi când întregirea venitelor parohiale e astfel întocmită, că cu ajutorul de stat se fie ademeniți preoții, cum ademenesc copiii în ovră cu sămânță de bostan pitigoi, deci preoții de azi ca să poată umbla în lac și olac sînt așezați la ajutor de stat, prin urmare sînt răpiți și ei de acel curent în care laute înnoată confrății rutene de oare câteva decenii.

Spre comprobarea tezei mele mă provoc la înmormântarea preotului rutenă întemplată la 28 Aprilie în Careiu, fără ca să fiu sfidat de oare-cine. 9 preoți români au participat și din funcțiunile funebreale a fost cu desăvîrșire boicotată limba română, și la insistența unui preot, că barem unei evanghelii să i-se dea cetire în limba română — protopopul român din Sănelău dl Gavril Lazar Purodăreșanu a reflectat, că cetirea evangheliei în românește e în contra tipicului, și după-ce în ciuda acestui rezonament evanghelia totuși s'a cetit în românește, ca greșala să fie reparată dl protopop imediat s'a sculat și o a cetit ungurește! Între altele cauze, că am amînat ținerea adunării generale a »Asociațiunii« la Baia-mare pe anul 1903 a

fost cauza principală, că până atunci va fi completă și parochia vacantă din Baia, și protopopul paroch ne va sta în ajutor la aranjarea festivităților. Întru aceste, inteligența și poporul din Baia-mare susțin un memorandum Vener. Ordinariat din Gherla iscat de peste 1600 credincioși, în care se roagă se binevoiască a le numi de protopop-paroch pe Dr. Vasile Lucaciu. Și de mă vei întreba, on. cetitor, ce a fost rezultatul acestei rugări umilite? Cererea poporului, care și-a zidit biserica, casa parohială și școlară, care le susține toate aceste și le provide începând dela tîmăie — până la clopot cu toate — a fost desconsiderată, și s'au candidat trei indivizi »nec frigidus nec calidus«. La ce poporul va răspunde tot cu sf. scriptură: »Sed quia tepidus es, et nec frigidus nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo«.

Dar' cu această afacere nu e terminată. Dr. Lucaciu e citat ad audiendum verbum, și în fața consistorului e acuzat cu agitarea poporenilor din Rodna-veche și Baia-mare, cari au îndrăznit a-l cere de preot. Asta-i apoi logică. Activitatea preotăască se ascrie la pașivul său, și trebuie să se introducă cu ajutorul baionetelor gendarmerești în parochie, ca să nu fii timbrat de agitator! Că apoi o parochie așa frumoasă ca Baia-mare sub oblăduirea aștorfel de păstori sufletești se va desnaționaliza cu desăvîrșire, e lucru de a doua mână. N'am susținut în viața mea un lucru, ce n'am fost în stare a-l comproba, nici aceea nu afirm, că poporul nostru ar consta din ângeri; căci atunci aș visa cu ochi deschiși de 33 de ani, de când sînt preot; dar' aceea susțin sus și tare, că fără jertfe și altruism pace și tihnă nu poți ave. Când un preot e susținut cu forța în parochie, ura și pisma s'au înrădăcinat între preot și popor, cel dintău meargă încotrău îl va îndrepta Dumnezeu; dar' a sta locului înseamnă abrutisarea cu desăvîrșire a poporului. S. Dobul a devenit celebru prin pedeapsa dictată părintelui Ardelean de judecătoria regescă din Sătmăre. La sfintele sărbători ale Paștilor s'a întemplat alt scandal, i'a scos din mână parochului stropitorul și mai bine au fugit cu paștile nesfințite acasă, decât să fie sfințite de el. Causa principală, că a fost înasunat părintele Ardelean, nu a fost aceea, că i'a împedecat pe poporenii a cânta ungurește rosarul, ci a fost numai pretextul ca să se poată răsufla asupra acorului seu protopop-paroch local, ce reese din acel fapt, că la ascultarea martorilor a fost lipsă de tălmăciu, părintele G. Ardelean e numai o jertfă nevinovată în toată privința. Nu voesc a judeca sentenței definitive a Vener. Ordinariat, nici nu mă voi ocupa cu partea canonică a cauzei, dar' cu atât mai adine sînt nevoit a protesta în contra faptului ne-socotit al sfînșirii sale părintelui din Dob, că spre demolirea poporului se folosește de astfel de expediente, că permite intrarea în sanctuarul bisericești române din Dob unui misionar latin, că dela treapta altarului să-i vorbească poporului în limba ungurească, și precum se afirmă în contra ordinariatului. Aceasta-i răsvărire; căci unui preot nu i e permis a face obiect de critică în fața altarului dispozițiunile ordinariatului. N'am datîna a-mi băga lingura unde nu îmi ferbe oala; dar' prin procedura aceasta sfînșia sa părintele din Dob a justificat sentența judecătorești din Sătmăre adusă ginerelui seu, și după aceste n'ar fi mirare dacă Curia va aproba sentența primei judecătorești. După aceste pagubă că-i mai sfarmă Maghiarii capul cum vor scoate dela Curia română ridicarea limbii maghiare — la limbă de altar; căci aceasta de sine va urma. Cum nu, când spre ajungerea acestui scop, preoții români rivalizează cu cei ruteni. Și de ne va întreba cineva, că cum poate fi aceasta? Voi răspunde ca un părinte bisericesc: »Mai înainte au fost vasele de lemn și preoții de aur, acum vasele sînt de aur și preoții de lemn«.

George Șuta.

Abonament lunar

pentru
Maiu st. vechiu

Invită
Administrația ziarului »TRIBUNA«

Din Doloave.

(Urmare și fine).

În ce măsură s'a ruinat biserica materialicește prin conducerea preotului, în acea măsură, cu un zel neîntrecut s'a îngrijit de bunăstarea sa, căci deși venit aici de tot lipit, în acest timp relativ scurt de 30 ani a fost în stare a-și stringe o avere privată de 40—45000 fl.

Până la anul 1889 ca plată preotăască i'a servit sesiunea de pămînt de 38 jug. cat. cu un venit anual de circa 7—800 fl. și venitele școlare, îndatinate în toată diecesă. În anul 1889 însă compune un fel de »statut«, prin care sistează taxele școlare, usitate până acum, ear' în locul lor își statorește o plată fixă de 800 fl. anual, împărțită pe parochieni în proporția averii lor. Acest statut prin scărboase apucături îl trece prin un sinod extraordinar cu majoritatea (?) cătorva voturi.

Din acest minut amărăciunea poporenilor se potențează, căci deși în acel statut în schimb salarului fix se dispunea împlinirea fără altă plată aproape a tuturor funcțiunilor, cari mai înainte erau supuse taxelor școlare, preotul prețindea dela poporenii unele taxe și mai departe.

Aceste fapte nemiloase ale preotului s'au arătat prin o jalbă venerabilului consistor din Caransebeș încă în 1894, cerînd totodată o comisiune investigatoare în cauza aceasta. Depunînd bieții țărani la mînile consistorului a conto cheltuelilor comisiunii suma de 50 fl., comisiunea în persoana preotului din Alibunari și a avocatului Berescu din Panciova aosește la fața locului și cercetările se încep.

Dar' ce se vede?! Deși abuzurile preotului s'au dovedit prin jurământul mai multor poporeni, pe preotul nici capul nu-l doare, căci afacerea, din îndurarea și bunăvoința consistorului și astăzi după 8 ani de zile zace nerezolvată în arhivul consistorial.

Poporul mai rămas încă în sinul parochiei române disgustat și scărbit de atâtea șicane, amărît de nepăsarea mai marilor bisericești față de durerile și plîngerile lor, într'astăta s'a înstrăinat de către biserica, încât nu mai arată nici un respect față de ea. Nu mai cercează biserica, așa că din 1700 de suflete abia la Crăciun, la Paști și la Rosale mai vezi câte 100 de oameni în biserica în celelalte sărbători și Dumineci abia câte 10—20 de bătrâni evlavioși, cari se înșiră în stranele de pe lângă pereți, ear' încoala în interiorul bisericești strălucite necăleat padimentul de marmoră, reoglîndînd trista figură a alcătuitorului seu, a preotului când trece peste el la cădît.

Tristă și dureroasă priveliște! Cea mai adîncă durere cuprinde pe om trecînd Duminica și sărbătoarea pe timpul slujbei, prin stradele locuite de Români. Copilandrii dintre 12—20 ani bat mingea în lungul stradelor derîsună satul de larma lor, ear' bărbății dintre 20—45 de ani în grupe de 5—10 bat cărțile pe dinaintea caselor.

Rezultatul celor 30 de ani de păstorie a preotului!

Decît interiorul părăsit, mai tristă priveliște ne dă exteriorul, împrejurimea acestei pompoase zidiri. Zidită în o pustietate, pe culmea unui deal, în un loc unde mai înainte pășteau găștele, oile și porcii satului, tot spre acest scop se folosește împrejurimea bisericești și astăzi. Găștele și oile în ușa bisericești, în umbra turnului și a zidurilor își caută refugiu în contra arșitei soarelui, ear' porcii se scarpină de zidurile înalte ale bisericești.

Biserica, deși deja de 10 ani terminată și astăzi se află fără un par de îngrăditură spre rușinea aceluia, ce slujește în ea și care a adus-o în starea deplorabilă ce se află!

În fine, ca să-și capete timp să se odihnească în tihnă și negrijă pe laurii câștigați în interesul bisericești în timp de 30 de ani, în anul curent se declară pe sine de neputincios de a mai împlini datorițele impuse de oficiul seu, și cere capelan, știm noi cu ce scop.

După-ce atât preotul, cât și protopopul tractual a făcut pe comitet, care nu era aplicat a esorie concurs și care constă exclusiv din plugari și oameni neștiutori de carte — a crede, că el, comitetul, e silit a se îngrijii de ajutor pentru preot; acesta s'a înduplecat a esorie concurs pentru postul de capelan. Ca aspirant s'a arătat numai un individ, feciorul preotului.

Pe ziua de 31 Martie v. c. a fost convocat sinodul extraordinar, cu scop de a alege capelan.

Văzînd însă preotul că poporenii sînt aproape unanim contra alegerii fiului seu, ca unicul competent, prevăzîndu-i căderea, în Duminica, pe care era convocat sinodul, după sf. slujbă dă oamenilor de ție, că »dl Protă, fiind împedecat, n'a putut veni să țină sinodul, din care cauză se amână«.

Mergînd dela biserica spre casă, poporenii începeau a glumi și a ghici, că oare Protă va fi fost într'adever împedecat ori preotul a stărut să se amîne alegerea.

Și un conglomerat de plînsuri și tînguiuri contra preotului se auzea din ceata poporenilor, grăbindu-se fiecare să-și desearce focul de pe inimă.

Imi venea să plîng și... să rîd, ascultînd pe acești oameni, cari nicăiri nu pot afla mîngăiere și alinare durerilor lor.

Nu știu fi-vor plîngerile toate adăvurate ori nu.

Dar' că lucrul e cât se poate de serios, se vede din ferberea și neliniștea ce domnește în toată comuna, și că ceva se pregătește, se poate vedea din refrenul, ce-l poți auzi dela fiecare om, cu care te dai la vorbă: »vom face ce ne-au învățat alții, dacă cu ai nostri nu putem egi la bine«.

Și pericolul e, că vor face de tot satul se va lăpăda de lege, și poate și de limbă, dacă li-se va impune un capelan peste voia lor.

Venerabilul consistor din Caransebeș îl rog în numele doloventilor țieană de cel-ce datorîță avea să-i mîngăie: binevoiască a interveni în cauză pentru a pune stavilă noivelor abuzuri ce din nou se pare, că ni-se pregătesc, și prin o imparțială rezolvare a plîngerilor din 1894 să liniștească spiritele agitate ale credincioșilor, căci parochia ne este în mare pericol. Argus.

Revista esternă.

Peninsula-Balcenică.

La granița sârbească a fost ucis un țăran sîrb prin soldați turci. Trimisul sîrb din Constantinopol a reclamat la Poartă, care a promis să cerceteze.

O trupă bulgară, care face serviciu la graniță, a risipit la Cîstendil o bandă macedonească, care voia se invadeze pe teritor turcesc. În Radomir au secestrat autoritățile 20 bombe, cari aveau să fie transportate în Macedonia, ear' în Cîstendil peste o sută de puști și munițiuni.

Anglia și Transvaalul.

Despre pertractările de pace din luna trecută se comunică următoarele amănunte: În prima conferință din 12 Aprilie au declarat delegații ca basă a pretenziunilor lor independența, obligându-se în schimb să dărime forturile și să dea Uitlanderilor un drept larg electoral. Condițiunea aceasta n'a fost primită de guvernul englez. În studiu acesta al pertractărilor a sosit și Milner, care a luat parte la ele. Cererea Burilor, ca să-și poată păstra armele, a fost respinsă, tot așa a refuzat guvernul englez să stabilească de-acum ziua pentru introducerea guvernului reprezentativ. Delegaților buri li-s'a dat termen, ca până în 15 l. c. să confereze cu Burii. În cercurile normative e foarte mică speranța, că conducătorii buri se vor preda.

Știri mărunte.

După rezultatul balotagiilor, camera franceză cea nouă va ave 33 guvernamentali și 251 opoziționali. Două rezultate nu sînt cunoscute încă.

În Belgrad s'a constituit un club slav, al cărui scop e promovarea ideii de solidaritate a tuturor Slavilor. Presidentul clubului e fostul ministru-president Simici.

Date statistice

din arhiepiscopia gr.-or. a Transilvaniei pe anul 1901.

(Urmare).

III. Din raportul senatului școlar.

A. Institute de învățămînt.

1. Școale secundare.

Liceul din Brașov. În anul școl. 1900/1 au funcționat la acest liceu 13 profesori, cari au propus la 320 elevi. Între aceștia au fost 233 gr.-or., 15 gr.-cat., 1 ev. lut. (Slovaci) și 1 Evreu.

Din cei 21 abiturienți au reușit 19. Școala reală din Brașov a avut 6 profesori și 88 elevi înmatriculați, între cari 65 gr.-or., 8 gr.-cat., 8 Evrei.

Școala comercială din Brașov: 11 profesori, 103 elevi (87 gr.-or., 13 greco-catolici, 1 rom.-cat., 2 ev. lut.). La examenul de maturitate au reușit 11 din 14 admiși.

Cîmnasiul din Brad a avut 6 profesori și 149 elevi (132 gr.-or., 9 gr.-cat., 2 ev.-ref., 2 Evrei).

Preparandia (școala normală) din Sibiu a avut 3 profesori și 3 dela seminarul teologic, apoi 2 instructori. Elevi au fost 146, cu 29 mai mulți ca în anul premergător.

2. Școalele primare.

Copii de școală obligați a cerceta școala au fost în anul 1900/1: dela 6—12 ani: băieți 89.058, fete 34.210, suma 73.268; dela 13—15: băieți 15.853, fete 14.460, suma 30.313. Suma tuturor copiilor obligați 103.581. În asemănare cu anul trecut cu 103.973 mai puțini cu 392.

Au cercetat școala în semestrul I.: dela 6—12 ani: băieți 28.318, fete 21.489, suma 49.807; dela 13—15 ani: băieți 8270, fete 7726, suma 15.996.

Au cercetat școala în semestrul II.: dela 6—12 ani: băieți 26.829, fete 20.375, suma 47.204; dela 13—15 ani: băieți 7462, fete 7125, suma 14.587.

Suma tuturor copiilor, cari au cercetat în termenul mediu al școlii din cele 2 semestre: 63.167 sau 61%.

Adăugînd la numărul acestia și numărul copiilor, cari cercetează școalele populare de altă confesiune, de stat și comunale, cu 7995, numărul tuturor copiilor cari cercetează școala a fost 71.162 sau 68.7%.

În asemănare cu anul trecut cu 59%, un spor de 9.7%.

Edificiile proprii școlare au avut 695 comune bisericești, închiriate 90, cu totul 785. Corăspunzătoare s'au arătat 581. În cursul anului 1901 s'au aprobat 26 planuri de edificii școlare.

Grădini școlare sînt 491, dintre cari numai 316 cultivate. Cele mai multe grădini necultivate se află în protopopiatele Avrîg, Cămpeni, Dej, Deva, Reghin, Solnoc și Zarand.

Consistorul nu va lipsi a face toți pașii necesari, pentru-ca și comunele, cari n'au încă grădini școlare, să le înființeze, ear' în cele, cari nu se cultivă, să se îngrijească de acestea.

Averea școalelor. Averea nemioacătoare e de 2 mil. 344.404 cor. 65 bani, ear' cea mioacătoare de 556.552 coroane 6 bani, total 2 mil. 900.956 coroane 71 bani, un spor față de anul premergător de 57.450 coroane 80 bani. Venitul anual a fost de 376.726 cor. 1 ban, un spor de 33.202 cor. 23 bani.

Salariile învățătoarești s'au urcat la suma de 544.906 cor. 84 bani.

Această sumă s'a acoperit:

a) din mijloace proprii bisericești	95.251.06 cor.
b) din mijloacele comunelor politice	69.893.34 «
c) dela popor din taxa cultului	302.255.26 «
d) din victualii	11.079.60 «
e) din cantorat	8.305.84 «
f) din mijloacele fondului școlar arhiepiscopesc	6.010.— «
g) întregirea salariilor prin ajutoare dela stat în suma de	26.111.74 «
h) ca cinquenalii:	
a) dela comunele bisericești	19.240.— «
b) dela stat	4.400.— «
c) dela consistor	— «
i) remunerații pentru directori	2.360.— «
Suma	544.906.84 «

Față cu anul trecut 537.797.66 cor. o creștere cu 7.109.18 cor.

(Va urma).

Cronica zilei.

Sibiu, 14 Maiu n. 1902

O instalare de paroch. Din Roșia ni se instale: În 4 Maiu st. n. a fost instalarea nou numitului paroch gr.-cat. al Roșiei-montane, a dlui Isidor Butnariu, tinerul și zelosul capelan al Roșiei și administrator parochial al filiei Cărpeneș, care oucerise inimile credincioșilor încă de când era capelan.

Actul introducerii l'a împlinit dl prot. Iuliu M. Montanu, însoțit de notarul tractual dl Alexandru Ciura paroch al Abrudului și vice-prot. onorariu. Erariula fost reprezentat prin Spectabilul Domn Nichel. La liturgie a cântat corul tinerimei sub conducerea dlui învățător Marian Ungur.

După sf. liturgie nou numitul paroch a fost felicitat în numele Reuniunii femeilor gr.-cat. din loc prin d-na Eufemia Caian, presidenta reuniunii, a mai fost

felicitat din partea curatoratului și a tinerimii. La urmă corul a cântat un prea frumos imn ocațional.

După acestea a urmat prânz, la care se înțelege, că n'au lipsit nici toastele.

Rap.

Statua lui I. C. Brătianu, care a fost comandată sculptorului Dubois din Paris, are o înălțime de 14 metri.

Pe pedestalul său stă I. C. Brătianu, lângă el o femeie, simbolizând România, care ține un drapel în mână, ear' ceva mai jos un dorobanț, căruia I. C. Brătianu îi arată drapelul din mâna României.

Pedestalul de jur împrejur este ornătit cu baso-relieful, ear' în cele 4 colțuri sunt niște statui, reprezentând femei, care simbolizează virtuțile.

Convocări. Membrii Reuniunii de înmormântare din Câmpeni se convocă prin aceasta la adunarea generală, ce se va ține *Duminică 25 Maiu n. 1902*, în localul cancelăriei comunale din loc.

OBIECTELE.

1. Deschiderea adunării.
2. Prezentarea raportului comitetului.
3. Revidarea rațiunii pentru gestiunea anului 1901/1902.
4. Alegerea unui membru în comitet, pentru restul perioadei prezente.
5. Propuneri.
6. Alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului adunării generale.

Câmpeni, din ședința comitetului, ținută la 11 Maiu n. 1902.

George M. Corcheș, m. p. director, Teodor Orlea m. p. secretar.

— Despărțământul Făgăraș al reuniunii învățătorilor din arhiepiscopia grădă de Alba-Iulia și Făgăraș își va ține adunarea de primăvară la 18 Maiu st. n. a. c. în comuna Iași, la care se invită P. T. membrii reuniunii și toți binevoitorii școlari.

Din program amintim: Asistare la examenul de vară cu elevii școlii din loc. Citirea disertației: „Învățământul în școlile noastre populare” — de inv. Corneliu Nașă. Disertația: „Activitatea și munca fericească pe om...” de inv. Ioan Ciotlogiu etc.

Torturarea creștinilor la Salonic. Oficiul „Bulgaria” vestește, că la Salonic situația creștinilor devine critică prin numirea ca guvernator al vilastului a lui Hasan Fehni-pașa. Mai multe trupe turcești țin în jurul vilastului revoluționari.

Profesorul din satul Smocvița, Hristo Iosifoff, a înnebunit din bătaie. Un alt orășean, Zafiroff, a fost bătut până la moarte, ear' unul Mișo Piperoff, spre a scăpa de chinuri, s'a aruncat din etajul al doilea al prefecturii, murind în teribile suferințe. La Grevghelie sunt peste 20 inși arestați și bătuiți fără milă. Ali Ceașă țin în jurul vilastului revoluționari. Satele Dobroveni și Popadia sunt cu deservire distruse.

Din comitatul Caraș Severin. Am primit azi la redacție raportul vicecomitetului comitatului Caraș-Severin despre administrarea comitatensă pe timpul din 1 Sept. 1901 până în 31 Martie 1902, o carte tipărită în ungurește și românește, cuprinzând dispozițiile și evenimentele mai importante în toate ramurile administrației în timpul amintit.

La alegerea lui Hámori. Deputatul Oanei-Sibiului, Hámori László, cu ocazia petrecerii la Curie a petițiilor înaintate contra alegerii sale de partidul contrar, între altele a afirmat că încrederea Românilor din Oca și-a câștigat-o în urma recomandărilor lui Moosonyi. Aceasta afirmare a cauzat surprindere în toate cercurile românești, și cu drept cuvânt și-a surprins atinându-i în mod foarte neplăcut și pe dl. Alexandru și Zeno Moosonyi. D-nii Moosonyi, cari dela decretarea pasivității înocente totdeauna au respectat și năta solidară a partidului național român, desmint această afirmare în „Pester Lloyd” în modul cel mai categoric, accentuând punctul de vedere, în urma cărui dlor peste tot nu participă în împrejurările actuale la alegeri și prin urmare nici n'au putut recomanda pe nimeni alegătorilor români.

Teatru. Societatea de operă își continuă cu splendor succes reprezentările, seară de seară fiind teatrul ticsit de lume. Aseară s'a repetat opera „Carmen” de Georges Bizet. Opera aceasta fiind luată din viața poporului spaniol, îi caracterizează foarte mult. În „Carmen” se regăsește perfect temperamentul sudic, grația, mai bine zis eleganța Spaniolilor. Rolul „Carmen” l'a avut d-șoara G. Horváth, având succes deservit. Pe lângă vocea-i dulce, d-șoara Horváth are o mimică și joc de scenă admirabile. Foarte bun a fost simpativul actor Carl Victor ca tondorul Escamillo. Au mai excelat Mitella și Don José.

A doua catastrofă în Antilele mici. O depeșă din New-York anunță, că ziarul „New York Herald” află, că vulcanul Soufrière a aruncat enorme cantități de lavă și de petri înfocate, distrugând toată partea de nord a insulei. Câteva sate au fost incendiate. Victimele sunt deja în număr mai mare de trei sute. În același timp s'a deslășuit o spăimântătoare tempestate cu trăsnete. Optzeci de Negri cari fugiau au fost uciși de trăsnete. Bastimentele fug din porturi. Căldura este teribilă.

A apărut: „Conductor” la învățarea limbii maghiare și române. Conținând o mică gramatică, dicționar sistematic, conversațiuni și modele de scrisori. Compus de I. Popovici. 68 pag., leg. C.—70.

Condamnarea lui Balmatscheff. Balmatscheff, ucigașul lui Sipjagin, în timpul procesului său, a fost nepăsător și adeseori a refuzat de a răspunde. Președintele l'a întrebat dacă are complici. Balmatscheff a răspuns: — Da, am unul: guvernul rusesc. Sentința de moarte a ascultat-o foarte liniștit.

Catastrofa dela St.-Pierre. De pe insula Martinica puține știri noi au sosit. Erupțiile continuă. Deocamdată nici gânduri nu se poate să se înceapă despropările dela St.-Pierre. Se presupune că în întreg orașul nu a rămas ființă vie. Întreaga situația locală se aseamănă perfect cu a Pompeiilor. În jurul orașului-ruină zac cu miile cadavrele carbonizate, unele cu mâinile împreunate, în altitudine de rugăciune. La Port de France au fost transportate peste 400 de refugiați; o parte a lor au înnebunit de frica grozăviilor zilelor din urmă. Un vapor cu medicamente și cu ajutoare în bani a plecat din Noul Orleans la Port de France.

Senatul din Washington a votat un ajutor de 100.000 de dolari pentru victimele din Martinica.

La Paris s'a constituit un comitet pentru a strânge ajutoare pentru victimele din Martinica. Să confirmă știrea că toată partea de nord-vest a insulei Martinica este devastată și că afară de Saint-Pierre, trei sate mari au fost distruse.

La fondul „Masa învățătorilor meseriași români”, administrat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu, au binevoit a mai dăruia următorii domni: Aurel de Horváth, ces. și reg. locotenent în 1-ul regiment de husari (Sibiu), de prezent în Arco, 10 coroane; Panteleon Lucea, căpitan c. și r. în pens. 5 cor., Nicolae Garoiu, avocat (Zerenești) 4 cor.; Iosif Popescu, căsăar de bancă (Reghinul-săseș) 8 cor.; Ioan cavalier de Pușcariu, septemv. r. (Bran) 2 cor.; Ambrosiu Bărsan, proprietar (Hațeg) 1 cor.

Jertfele balonului. Din Paris vine știrea a două victime ale balonului — cărmușabil. Deputatul brazilian Severo a întreprins alături de o excursie aeronautică cu balonul său — cărmușabil. La o înălțime destul de considerabilă balonul a explodat, Severo și soțul lui prăbușindu-se pe Rue dela Gaitte și rămânând morți.

Avis. Îngrijiiți de dinți! Sfatul acesta bun și adevărat nu se poate reperi destul de des părinților cari doresc să păzească pe copiii lor de durerile de dinți și de gură, cari bătăuie astăzi în toată lumea. Atragem atențiunea st. cetitori asupra inseratului de pe pag. IV-a.

Știri mărante. Casa regală spaniolă a primit 20.000 petiții, în cari cer dela regele Alfonso ajutor în bani, hrană sau haine, cu ocazia încoronării sale.

Din Roma vine știrea, că la Reggio Emilia, un mal despriminzându-se din munte a îngropat o casă, omorând treisprezece persoane.

A treia nevastă a scriitorului danez Strindberg, artista dramatică Bosse, a cerut și ea divorțul, pe motiv, că bărbatul ei o maltratează.

„Eho de Paris” anunță că regele Svediei a cerut ca să fie admis ca membru al societății astronomice a Franței.

La al 3-lea congres al orientaliștilor ce se va ține dela 4—10 Septemvrie la Hamburg, guvernul român va trimite un delegat.

Vieța socială.

Concert în Orăștie.

Inteligenta română din Orăștie invită la concertul care-l va da Sâmbătă, 17 Maiu st. n. în sala Hotelului Transilvania, cu concursul d-nei Irena de Vladaia, primadonna dela opera din București, al doamnei Maria S. Corvin juo., al d-șoarelor Veturia Corvin și Iosifina Glodariu și al dlui Gr. Savu, artist dramatic, cu un program foarte bogat și variat.

Știri economice, com. industr. jurid.

Dela băncile noastre. „Aurora”, Năsăud. Anul XXVIII. Depuneri 806.546, fondul de rezervă 55.500, venitul curat 12.025 coroane.

„Unirea”, Vad. Depuneri 86.961, venitul curat 3763 cor. 6 bani.

Tirgul de lână din Mișcolț se va ține anul acesta în 18 Iunie n.

Liferare. Din partea comunei districtuale honvezești din Cluj se publică un anunț pentru liferare de ovės, fân, paie și lemne de foc. Terminul până în 3 Iunie n. Amănunte se pot afla în cancelaria camerei comerciale din Brașov.

Un muzeu comercial american se va deschide în curând în București sub auspiciile reprezentantului Statelor-Unite americane.

Starea sămănăturilor este escelentă în toată România.

Arăturile întârziate se activează peste tot, așa că în câteva zile totul va fi sfârșit.

Furnisare de încălziminte pentru honvezi. Ministrul ung. de honvezi a luat hotărârea de a da meșteșugarilor din patrie furnisarea încălzimintelor, și anume a 16.300 de părechi bocance și 6700 părechi ghete ușoare. Prețul unei părechi de bocance este 10 cor. 15 bani, al ghetelor ușoare 8 cor. 65 bani. Marfa gata este de a se înainta cel mai târziu până la sfârșitul lui Martie 1903 la depositul de monture din Budapesta. Relativ la timbrarea ofertelor, s'a dat favorul de a se pune timbru de o coroană pe coală, ori-căți ar fi semnăți pe ea. Meșteșugarii, cari fac oferte individuale, fiecare trebuie să pună timbru de 1 coroană. Ofertele sînt de a se înainta cel mult până la 1 Iunie a. c. la camera de comerț și industrie din Brașov.

Esportul de vaci în România. Guvernul român a dat o ordinațiune, prin care oprește importul de vaci nevaccinate cu tuberculin contra tuberculozei (ofteice). Resultatul negativ al vaccinării trebuie să fie notat pe ținulă.

Prețul zahărului a scăzut de nou în Germania cu 50 finice de maja metrică

Starea sămănăturilor în America-de-nord e după ultimele rapoarte favorabilă.

Veterinagiul din Ungaria în a. 1900. În anul 1900 au fost înștiințați cu boalavi 3123 cai, 11.059 vite, 23.573 oi, 300.349 porci. Au perit 1262 cai, 2548 vite, 1476 oi, 188.393 porci. Boala de gură și de unghii a fost în 22 comune. Paguba pricinuită de boalele de vite s'a scoscut cu 6 milioane 636.000 cor. În întreaga țeară sînt 991 medici veterinari.

Bibliografie.

Douăsprezece cântece de școală. A apărut: Douăsprezece cântece de școală pentru 2 și 3 voci egale, de Timoteiu Popovici, prof. de muzică la semin. „Andreian”. Căsuț I. Prețul 50 fil. Sibiu 1901. Editura librăriei archid.

Di T. Popovici a constatat lipsa de colecții de cântece pentru școlile noastre primare și medii. Din acest motiv s'a decis a publica o astfel de colecție de cântece pentru 2 și 3 voci și în broșuri (casete) cu preț mic, ca să se poată procura ușor.

Cu această ocazie dl. Popovici face apel mai ales la domnii învățători, cari propun și cântările în școală, să-i trimită melodii (cu deosebire populare și nepublicate în alte colecțiuni), din cari eventual dispun și sînt potrivite pentru școală, indicând pe lângă text și numele preciz al trimitătorului, respective originea melodiei.

Mama sfântului Augustin, de Emil Bougaud episcop de Lavail (Franca), traducere de Salba. Cartea aceasta este tipărită în editura și cu cheltuiala dlui Dr. Elie Dăianu.

Salba — după cum spune dl. Dr. Dăianu — este pseudonimul ce și l'au ales la anul 1892 elevii români ai seminariului catolic din Budapesta, cari au făcut traducerea. — Dl. Dr. Dăianu a luat asupra-și editarea. Jumătate din venitul curat ce va rezulta, l'a menit pentru un scop național-bisericesc. — Prețul 3 coroane. De vânzare la autorul în Blaj.

„Originea cuvântului Valah”, de Dr. Dimitrie Magdu, Sibiu, „Tipografia”, soc. pe acțiuni, 1901.

Prețul unui exemplar 50 bani. Se poate procura dela librăria W. Krafft în Sibiu.

Romanțe și cântece de Heine. Traducere în versuri de St. O. Iosif. București, edit. libr. H. Steinberg. Prețul 2 lei.

Carte de cântece diverse, pentru toți și pentru toate, adunate și aranjate de Ioan Dariu. Cu ilustr. Prețul broș. 50 b., legat 60 b. Brașov, 1901. Editura librăriei H. Zeidner. E o colecție de cântece compusă din hore, marșuri, elegii, imnuri, cântece diverse, cântece sociale, populare, doine, romanțe ș. a., toate bine alese.

„Enciclopedia Română”, publicată din înscărinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii. Vol. III. Fasc. XXVI (Orleanu—Petri).

Această vastă publicațiune se apropie cu pași tot mai mari către sfârșit, înăit în scurt timp vom pute vedea terminat primul dicționar enciclopedic român.

Fasciculul din urmă, publicat după un interval scurt de abia câteva săptămâni, cuprinde circa 2000 articole, și anume restul din lit. O și o mare parte a literii P.

Din cuprinsul bogat al acestui fascicul remarcăm următoarele articole, și anume: biografia românești Orlean, Oroș, Oteteligan, Pallade, Pann, Pantazzi, Panțu, Panu, Papfalvi, Papiniu, Papiu, Papp, Para, Părlăian, Paraschivescu, Partenie episcopul, Păges, Pascual, Pascali, Pașcan, Pasou, Păun, Pavel, Pelimon, Petrașcu, Petrescu, Petri, etc. Fasciculul este cu deosebire bogat în articole de interes bisericesc, între cari amintim în primul loc „Ortodoxa, biserica” (de Dr. I. Pușcariu, C. Auner și alții). În materie de istorie și geografie, remarcăm un număr mai mare de articole de Dd. Dr. D. Onoș (Panonia, Pecenegii, etc.) și S. Floru (Eveit), col. Iannescu, etc. Din ramul literaturii amintim mai multe articole de Dd. Mih. Străjan, Tiktin (limba și literatura Evreilor), ear' științele naturale sînt reprezentate prin o lungă serie de articole din botanică (de Panțu, Radian, Procopian), zoologie (de Moșil, Pop. Voitești, etc.), mineralogie (de L. Mresek, Murgoci) și geologie (de Popovici-Hatzeg). În ramul științelor iuridice găsim numeroase articole de Dd. Scriban și Voinescu, ear' în al celor economice de D. Ideru și alții. Cu deosebire liberalitate a dat redacțiunea și de astădată un loc mai mare articolelor de igienă, atât de importante pentru poporul nostru și lucrute cu mare îngrijire de Dr. I. Felix (Pănea, Parasit, Pasteur, Păstrama, Pelagra, Pește sărat, etc.), și tot astfel și art. din medicina veterinară, scrise de D. Fortună (Pesta bovină și porcine).

Editarea accelerată a fasciculelor arată că atât redacțiunea, cât și zeloșii și desinteresatii ei colaboratori, își dau toate silințele ca să aducă această mare lucrare la un bun și apropiat sfârșit. Rămâne numai ea și publicii cetitor să le dea întreg concursul său pentru terminarea acestei folositeare publicațiuni.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat cor. 20. — legat cor. 23.20 (în România: lei 25 — resp. 28.50).

Căleșuza țeranului sau cartea absolventului școlii primare de ambele sexe. Intocmită de C. Dimitriu, învăț. Giurgiu. Tip. Nic. Pandulescu 1901. Prețul 1 leu. Opul cuprinde o mulțime de sfaturi pentru țeranul român.

Patriarchale. Poesii de St. O. Iosif. București, editura librăriei H. Steinberg 1901. Prețul 2 lei.

Tablouri românești.

La administrația „Tribunei” se află de vânzare următoarele tablouri, cari fac podoaba ori-cărei case românești:

Portretul Metropolitului Andrei baron de Șaguna . . . cor. —40	
Portretul Metropolitului Sterea Suluțiu	—40
Portretul profesorului Gregoriu Silași	—30
Prefectul Avram Iancu în fruntea oștirii	—40
Portretul Il. Sale dlui Dr. D. Radu, episcopul Lugojului . . . —30	
Catedrala din Blaj	—60

A apărut în editura Bibliotecii populare a adm. domeniului Coroanei (România) cârticea a XXII-a: „Îngredarea câmpurilor”, sfaturi practice pentru sămănător plugar, date de Dr. N. O. Popovici-Lupa, prof. la școala centr. de agricultură dela Herăstrău. Cu o gravură a castelului Peleş și mai multe ilustrații.

O nouă carte de contabilitate. A eșit de sub tipar broșura „Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă” de I. C. Panțu, profesor la școala comercială superioară din Brașov. Cartea aceasta, scrisă într-un limbaj cât se poate mai ușor, este menită a lăși cunoștințele de contabilitate dina poporul nostru. Purcând micesele practice autorul stabilește regulile de lipsă și principiile contabilității, făcând un curs complet al acestei științe, astfel că ori-cine are interes se poate înia cu ușurință în contabilitate. Recomandăm această carte cu deosebire învățătorilor, preoților, comercianților precum și tuturor, cari stau în legătură cu băncile noastre. Cartea se estinde pe 14 coale de tip. 8° mare I—VIII—213 pag. Prețul este 2 cor. + porto postal 20 bani. Se poate procura dela librăria archiepiscopale din Sibiu, dela tipografia A. Mureșianu, librăria N. I. Ciureu în Brașov și dela librăria seminarului gr. cat. din Blaj.

Higiiena sau cartea sănătății, manual pentru școlile populare, de Dr. St. Erdélyi, medic în Orăștie. Blaj, 1900. Prețul 30 bani.

Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional. De Dr. Victor Onșor. Atragem atențiunea asupra acestei cărți, a cărei lipsă s'a simțit la noi.

Prețul 1 cor., se capătă la autorul în Bistrița (Beszterce).

„Diplome maramureșene din sec. XIV și XV”, adunate și comentate de Dr. Ioan Mihályi de Apșa, avocat și prototest comitatens în Sighet-Marmației (M.-Sziget). Tomul I, prețul 10 cor.; format mare octav. În acest volum se cuprind un mare număr de diplome din secolii indicați, dintre cari 310 acum vîd lumina zilei pentru întâia-dată. Recomandăm cu cea mai mare căldură acest prețios op în atențiunea nu numai a specialiștilor, dar și a tuturor Românilor, cari se interesează să cunoască trecutul și relațiunile etno-geografice ale românicilor Marmăției. Aparatul științific, cu care ne prezintă dl. Mihályi rezultatul muncii oșbitoare de scrutare a arhivelor, mănăstirilor, colecțiilor private etc. dovedește, că autorul dispune de largi cunoștințe istorice, și poate ajunge în rîndul primilor noștri istoriografi. Dr. Mihályi va face un mare serviciu atât istoriei, cât și națiunii române, dacă continuând cu edarea și prelucrarea restului de documente, ce le are în posesiune, va da la o parte vîlul, ce acopere trecutul viteazului popor român din frumosul Maramureș. O astfel de întreprindere științifică merită spriginul întregului neam românesc.

Opul se află de vânzare la autorul, dl. Dr. Ioan Mihályi, în M.-Sziget.

Stilistica practică sau regulile și exemple pentru tot felul de epistole, petițiuni, acte și documente de I. F. Negrușiu. Ed. III. Sibiu. Tip. W. Krafft. Prețul 80 bani.

Ceea-ce ridică în deosebi valoarea manualului sînt împărțirea metodică, priceperea de dascăl încercuș în munca pe terenul acesta dovedită cu acest privilegiu și exemple luate tot din scriitorii nostri de seamă. Cartea are aprobarea ministerială și e introdusă la toate gimnaziile noastre, o nouă dovadă, că apasiția ei a satisfăcut dela început o necesitate adăncă simțită.

„Istoria literaturii române în secol. al XVIII. (1688—1821)”, de N. Iorga, prof. la univers. din București. Vol. I. (550 pag.) Epoca lui Dimitrie Cantemir. — Epoca lui Chesarie de Rimnic. București, 1901. Prețul întregii lucrări (3 volume) 20 lei.

Vol. II. Epoca lui Petru Maior, are următorul cuprins:

Curentele și influențele. — Istoriografia cronicarilor în principate. — Școala de renovare a istoricilor din Ardeal. — Studiile asupra limbii: filologie din principate și din Ardeal. — Legăturile nou-culturale între Ardeal și principate. — Istoricul de tranziție în acestea. — Literatura religioasă. — Influența apuseană în literatura beletristică și științ. Noue genuri literare. — Triumful spiritului nou: Asachi și Lazăr.

Escursuri. Cronicile moldovene înainte de 1688. — O istorie românească a Crăiei Ungurești. — Cronicile muntene înainte de 1688. — Aloătuitorii de condici.

Prețul unui volum 5 lei.

Sosiți în Sibiu.

La 14 Maiu n. 1902.

Hotel „Împăratul Romanilor”: Nauheimer, căp. Brod; Vertipach, funcț. Brașov; Dumitrescu, Ionescu, com. Rimnic.

Hotel „Moltzer”: Jacobich și fam., col. Brașov; Zikeli, funcț. Budapesta; Müller, prim. Colha; Tanasi, com. Pitești; Barceanu și soția, Hajeg.

Pentru redacție și editură responsabil: George Mohan.

Proprietar: Pentru „Tribuna”, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

